

Asia: VN/23654/2021/

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle arkistointilaiksi ja laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleiset huomiot

Arkistolainsäädännön uudistaminen, termistön yhdenmukaistaminen ja tavoite yhteensovittaa arkistolainsäädäntö muuhun lainsäädäntöön nähden on Pohjois-Pohjanmaan liiton mielestä kannatettava. Myös arkistoinnin sähköistämistä edistävät tavoitteet ja keinot ovat kannatettavia.

Kuntaorganisaatioiden tarve hankkia tietojärjestelmiä asiakirjallisen tiedon säilyttämistä varten pitkään tai pysyvästi, ei poistu esityksessä kuvailun mukaisesti, joten myöskään kustannussäästöt eivät toteudu esitetyllä tavalla. Kuntaorganisaatioilla on useita tehtäviä, joissa asiakirjallista tietoa tarvitaan alkuperäiseen käyttötarkoitukseen hyvinkin pitkään. Esimerkiksi kuntien arkistoitavissa luottamushenkilötoimielinten pöytäkirjoissa on maankäyttöön ja kiinteistöihin liittyviä päätöksiä, joiden alkuperäinen käyttötarkoitus voi olla pitkä. Myös kuntaorganisaation palvelussuhteessa olevien eläkkeeseen vaikuttavia tietoja säilytetään pitkän määräajan alkuperäiseen käyttötarkoitukseen. Lisäksi on huomioitavaa, että kuntaorganisaatiossa syntyvistä viranomaisen asiakirjoista vain pieni osa on arkistoitavia asiakirjoja ja valtaosa säilytettävistä asiakirjoista on lyhyen tai pitkän määräajan säilytettäviä. On kuitenkin hyvä, että lainsäädännöllä mahdollistetaan myös muiden kuin valtion viranomaisten tietojen siirtäminen kansalliseen tietovarantoon niin halutessaan.

Valtiolla on erilaisia kansallisia tietovarantoja, joihin kuntaorganisaatiot ovat velvollisia tallentamaan omassa viranomaistoiminnassa syntyviä tietoja. Vaikka tiedot tallennetaan tietovarantoon, tiedon ja asiakirjojen säilytysvastuu on tällä hetkellä kuitenkin kuntaorganisaatioilla ja tämä tarkoittaa kaksinkertaista rekisteröintiä ja säilyttämistä. Olisi toivottavaa, että kansallisiin tietovarantoihin

tallennettavien tietojen säilytysvastuu olisi valtiolla ja ko. tietojen arkistointi olisi jatkossa kansallisessa arkistotietovarannossa, jolloin siirtokustannuksista kansalliseen tietovarantoon vastaisi tietovarannon pitäjä.

Pykäläkohtaiset huomiot

Esityksen 3 §:ssä ei ole määritelty termiä arkistointi, joka on esitetyn arkistointilain kesken termi. Arkistoinnin määritelmä olisi toivottavaa kirjata lakiin.

Esityksen 7 §:ssä säädettäisiin arkiston suunnitteluelvoitteesta. Esityksen mukaisesti suunnitteluelvoite täytyisi tiedonhallintalain mukaisella tiedonhallintamallilla. Lähtökohtaisesti tiedonhallintamallissa ei ole esitetty säilytystä asiakirjatasolla, joten käytännössä tiedonhallintamalli ei ole riittävän tarkalla tasolla, jotta tiedon elinkaarenhallinnan tai tiedonohjausta tiedonohjausjärjestelmässä voitaisiin toteuttaa pelkästään sen perusteella.

Esityksen 12 §:n mukainen asiakirjan alkuperäisen muodon tuhoaminen digitoinnin jälkeen esityksen mukaisin perusteiden täytyessä, on kannatettava.

Esityksen 15 §:n mukainen arkistokopio terminä vaatii selventämistä.

Esityksen 21 § mahdollistaisi toisen rekisterinpitäjän aineiston säilyttämisen Kansallisarkistossa sopimusperusteisesti. Esityksessä ei käy ilmi, miten Kansallisarkisto varmistaa riittävän nopean tietopalvelun sopimusperusteisten asiakirjallisten tietojen osalta, jotta rekisterinpitäjä pystyy toteuttamaan tietopalvelun julkisuuslain edellyttämässä ajassa. Esityksen 18 §:n mukaisesti Kansallisarkiston ei tarvitsisi noudattaa tietojen luovutuksessa julkisuuslain mukaisia tiedon luovutusaikoja, kuten 14 vuorokautta, ja Kansallisarkisto voisi periä sähköpostitse annettavasta tietopalvelusta maksun. Jos rekisterinpitäjän täytyy hoitaa tietopalvelu ja asiakirjojen luovuttaminen Kansallisarkistossa olevista, sopimusperusteisesti säilytettävien asiakirjojen osalta maksutta 14 vuorokaudessa, jää epäselväksi, miksi julkisuuslain mukaisia tiedon luovutusaikoja ja maksuttomuutta ei sovellettaisi myös Kansallisarkistoon.

Pohjois-Pohjanmaan liitolla ei ole lausuttavaa tiedonhallintalakiin liittyvistä teknisluonteisista muutoksista.

Rämet Jussi
Pohjois-Pohjanmaan liitto

Väisänen Anne
Pohjois-Pohjanmaan liitto